

Opovržený, provokující a soucitný Ježíš

Po návratu z jedné ze svých letošních prázdninových cest, jsem se na malou chvíli zastavil tady u nás na Londýnské. Posadil jsem se uprostřed krásného foieru naší zrenovované modlitebny a vzpomínal. Živě se mi vybavil zážitek starý více než 25 let.

Vstoupil jsem tenkrát pozdě večer do naší, komunisty zkonfiskované modlitebny, ve které jsme se za nemalý peníz mohli v sobotu „milostivě“ shromažďovat a hrůzou doslova zkoprněl. Na podlaze v zadním traktu sálu totiž ležela část právě zborčeného stropu.

Při konfrontaci této staré vzpomínky s krásným nově zrekonstruovaným objektem jsem nemohl jinak, než chválit Boha za jeho slavné vítězství nad totalitním režimem lidské pýchy, zvůle a hlouposti.

Z poklidného rozjímání mne však v tu chvíli vyrušila podivná postava sedící za mými zády na hřbetě ze dřeva vyřezávaného osla.

I. Ježíš probouzející výsměch a opovržení

Přiznám se, že v kontrastu s nádherou nového foieru na mne ten podivný Ježíš zapůsobil velice nepříjemným dojmem. Napadlo mne, že se až nápadně podobá lidské trosce, kolem níž jsem před chvílí prošel, když jsem na Náměstí míru vystoupil z tramvaje. Ležela tam pod lavičkou a spala, pokud ještě vůbec dýchala...

V tom ke mně však odněkud zdálky tiše zazněla slova známého mesiánského proroctví z 53. kapitoly knihy starozákonního proroka Izaiáše: „*Neměl vzhled ani důstojnost. Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili. Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocemi, jako ten, před kterým si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili.*“ (Iz 53,2.3)

Přemýšleli jste už někdy nad tím, jaké vrásky musí tento text už celá tisíciletí působit našim židovským bratřím? Všichni společně už celá tisíciletí vyhlížejí osobnost, která by jim na této zemi pomohla nastolit slavné Mesiášské království. Jejich představy mají své opodstatnění. Vycházejí ze spousty proroctví, která Mesiáše proklamují, jako vítězného a slavného panovníka. Sám Izaiáš ve svém proroctví o trpícím služebníkovi Mesiánského typu, cituje Hospodinovo: „*Hle, můj služebník bude mít úspěch, zvedne se, povznese a vysoko se vyvýší.*“ (Iz 52,13)

Podle většiny starozákonních proroctví měl být Mesiáš králem slávy. Snad právě proto se adeпти mesiánství často a rádi stylizovali do pozice vojensko-politických vůdců. Byli krásní, charismatičtí a mohli se chlubit silou vskutku Herkulovskou. O Mesiáši Bar Kochbovi, který svým povstáním proti Římanům plně zdevastoval Izrael, se píše, že mu z očí energie doslova sálala.

Všechny myty a náboženské epeje se svým hrdinům pokoušejí dodat slávu a lesk tím, že je líčí s notnou dávkou nadsázky. Někteří křesťanští výtvarníci se o něco podobného v případě Ježíšově pokoušejí už více než 20 století. Autoři evangelií však svým čtenářům neustále připomínají, že se v Božím království tajuplným způsobem pojí sláva s ponížením.

Zajímavým způsobem to jednou vyjádřil Blaise Pascal. Cituji: „Existují tři řády velikosti. Velikost panovníků, vojevůdců a politiků, kteří svět dobývali svojí krásou, charismatem, silou a často i proléváním krve a podvodem. Velikost panovníků a politiků, kteří svět dobývali svými vědomostmi, inteligencí a genialitou. Je však zde i velikost vládnutí, ve kterém se rozhodl žít a umřít Ježíš Kristus. Mezi množstvím izraelských Mesiášů je on jediný, který měl úspěch, i když se rozhodl jít cestou, na které lidsky propadl. V jeho království platí hodnoty, jako je láska, pokora, chudoba a sebeobětavá služba, plná bolesti a utrpení. V tomto řádu se Mesiáš křesťanů stal nepřemožitelným. Nad nikým nevládl, nic nevynalezl, ale byl pokorný, trpělivý a svatý před Bohem a hrozný pro demony, protože byl bez hříchu.“

Něco podobného připomíná Ježíš také těm, kteří jej nadšeně provolávají za krále, ve chvíli, když vjíždí do Jeruzaléma na oslu. Volba tohoto netradičního dopravního prostředku určitě nebyla náhodná. Určitě si jej nevybral jen proto, aby se tak naplnilo stovky let staré Zachariášovo mesiánské proroctví. Volbou osla používaného prostými rolníky chtěl zástupům vítajícím jej jako krále, připomenout, že království Boží vjíždí do Jeruzaléma na hřbetech oslů ochotných snášet ponížení a trpělivě a obětavě sloužit.

Podobnou myšlenku chce Ježíš připomenout i nám dnes. Všimli jste si, že osel, z našeho foieru na opovrženého Ježíše dokonce vyplazuje svůj dřevěný jazyk ☺?

II. Ježíš kontroverzní, pohoršující a provokující

Při přemýšlení o netradičním Ježíši umístěném v našem novém foieru jsem si uvědomil, že ve mně jeho obraz vyvolává nejenom opovržení a výsměch, ale také vzdor. Že mne jednoduše provokuje a pohoršuje. Copak takto vypadá světec?

I po této úvaze se mi však vybavila slova známého biblického textu, zaznamenaná apoštolem Pavlem v první kapitole dopisu Korintským: „*My pak*

kážeme Krista ukřižovaného. Židům zajisté pohoršení, a Řekům bláznovství.“ (1. Kor 1,24)

Ne náhodou byl Ježíš ve své době považován za obžvlého proroka Jeremiáše. V jeho životě totiž, stejně jako dávno předtím v životě Jeremiášově, došla naplnění slova: „*Běda mne matko, že jsi mne porodila, může sporu a sváru pro celou zemi.*“ (Jer 15,10) Jeremiáš i Ježíš prostě byli osobami kontroverzními.

a) Kontroversní smrt

Pavel ve svém výroku naznačuje, že vysoce kontroversní byla i Ježíšova potupná smrt ukřižováním. Pohoršení z ukřižovaného Boha pociťovali nejen Židé, pro které v souladu s 5. knihou Mojžíšovou, byl „*ten kdo byl nahý pověšen na kůl, zlořečený Bohem*“ (21,22-23) Smrt ukřižováním pohoršovala nejen židovský, ale i celý antický svět. Pohané se podobné popravy doslova děsili a většinou k ní odsuzovali jen otroky. Smrt ukřižováním však pohoršovala i křesťany, kteří v prvních třech stoletích kříž jako symbol své víry rázně odmítali.

b) Kontroversní narození

Ježíš však neprovokoval jen potupnou smrtí na kříži. Provokoval i svým původem a narozením. Kontroversní reakce vyvolává samotný Ježíšův rodokmen. Čtyři ženy v něm a ještě k tomu ženy pochybné pověsti, nepůsobí zrovna věrohodně. Důvěru nebudí ani zchudlá větev jeho královského rodu. Ježíšovo podezřelé početí z Ducha Svatého Ježíšově dodnes na tváři mnohých vyvolává rozpačité úsměvy.

c) Kontroversní jednání

Pohoršení působily a dodnes působí mnohé z Ježíšových činů. Vzpomínáte, bylo mu vytýkáno, že bez jakýchkoli skrupulí „*jí a pije*“, místo aby se, jako správný náboženský vůdce, řídil přísnými asketickými zásadami. Zděšení dané jeho stolováním je o to větší, že jí a pije s hříšníky, dokonce i prostitutkami.

d) Kontroversní učení

Šokující bývají i důrazy jeho učení. Své posluchače dodnes vyvádí z míry příkazem k milování nepřátel a cizinců, nelogickými výzvami k amputaci vlastních údů, zpochybnováním autorit a vroucí zbožnosti pravověrných. Tvrzení, že je vtěleným Bohem, přivádělo jeho posluchače doslova k šílenství a přispělo velkou měrou k tomu, že nakonec skončil na kříži.

Jsem přesvědčen o tom, že netradiční Ježíš vjíždějící na hřbetě osla do našeho Vinohradského chrámu chce tak trochu provokovat i nás. Nechce

se nám líbit, chce nás vést k přemýšlení tím, že rozbíjí naše tradiční pohledy na život, zbožnost i na Něj samotného.

III. Ježíš probouzející soucit

Docela mne překvapilo, že ve mně pohled na zuboženého Ježíše vadivajícího se na hřbetě osla vstříc utrpení a mučednické smrti, probudil pocit lítosti a soucitu.

O Ježíšově utrpení rozjímají křesťané už celá staletí. Ve středověku se z takového rozjímání rozvinula zbožnost zvaná „*compassio*“. Šlo v ní o umělecké ztvárnění Kristova lidského utrpení. To mělo být znázorněno co nejrealističtěji tak, aby u diváků vyvolalo soucit s Ježíšem, který pro nás trpěl a zemřel. Pochopitelně, že si tehdejší křesťané uvědomovali, že soucit nepotřebuje Ježíš, ale jejich strádající a trpící bližní.

Zbožnost zvaná „*compassio*“ úzce navazuje na Ježíšovo podobenství o posledním soudu, zaznamenané ve 25. kapitole Matoušova evangelia. Kritériem spásy tady podle Ježíše není ideologie, ale prostá lidská solidarita, soucit projevený nezištnou a obětavou službou. Ježíš zde v den soudu šokuje některé lidi tvrzením, že mu dali jíst, když hladověl, pít, když žíznul, že jej oblékli, když byl nahý a navštívili jej, když byl nemocen a ve vězení. Šok spočívá v tom, že dotyční osobně vůbec neznají. Jiní jsou zase šokováni tím, že je nezná, i když oni se k němu odhodlaně hlásí slovy „*Pane, Pane!*“.

Projekt zvaný „*compassio*“ však sloužil také těm, kteří v Ježíšově utrpení nacházeli odpověď na své vlastní utrpení. Při pohledu na trpícího Krista si totiž uvědomovali to, o čem je řeč ve druhé kapitole epištoly Židům: „*Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.*“ (Žid 2,18)

Za zmínku stojí, že podobný efekt jako projekt „*compassio*“ plnily a často i dnes plní černošské spirituály. Opěvování Ježíšova mučednictví bývalo pro otroky afrického původu cestou, jak si tváří v tvář vlastnímu utrpení uchovat lidskou důstojnost a jak se ani v tom nejhorším útlaku nevzdávat.

Dnes v naší čerstvě rekonstruované modlitebně začíná nejen zkušební provoz, ale i nová kapitola života našeho Vinohradského sboru. Zlatý nápis „*JEŽÍŠ*“ v průčelí sálu i monumentálně pojata sakrální architektura nového fieru opět připomíná, že centrem našeho soukromého i společného života zůstává přicházející Král slávy. Nevím ještě, jak dopadne oslák s nezvyklým jezdcem, v předsáli modlitebny, už dnes se však modlím, abychom z dohledu neztratili ani Ježíše vítězného, ani Ježíše opovrženého, provokujícího a plného soucitu. Amen.

